

RS AU § 204 Revisionsrapport. Granskning av regionens arbete med miljömål

Ärendenummer: RS 2023/1427

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regionstyrelsen besvarar Region Gotlands revisorer i enlighet med redogörelsen nedan.

Sammanfattning

Region Gotlands revisorer har begärt regionstyrelsens svar på vilka åtgärder som avses vidtas med anledning av genomförd revisionsrapport avseende Region Gotlands arbete med miljömål.

Bedömning

Region Gotlands revisorer gett uppdraget att granska Region Gotlands arbete med miljömässiga målsättningar och hur arbetet sker för att bidra till nationella miljömål och regionala miljömål och därmed till Agenda 2030. Det är värdefullt, då miljöarbetet är ett viktigt arbete som i grunden syftar till att möjliggöra ett gott liv för invånarna på Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen ser positivt på genomförd granskning och får anföra följande:

Det är tillfredsställande att granskningen landar i bedömningen att Region Gotland genomför ett miljöarbete i enlighet med de nationella miljömålen. Det är också värdefullt med de förbättringsförslag som ges, inte minst som underlag i pågående arbete med ett hållbarhetsprogram för Region Gotland enligt beslut i regionfullmäktige 2022-06-20, § 93. Uppdraget från fullmäktige pekar på vikten av ett sammanhållet hållbarhetsarbete och ett program som inkluderar samtliga hållbarhetsperspektiv. I uppdraget ingår även att utveckla ett mer systematiskt, sammanhållet och effektivt sätt att arbeta med hållbarhet.

Granskningen pekar på att det är en övergångsperiod mellan det tidigare miljöprogrammet och ett nytt hållbarhetsprogram. Det är också en övergångsperiod från en styrmodell till en annan. Sammantaget är det en period med mycket nytt, där ambitionen är att skapa mer kraft och tydlighet, men där lärande och tid krävs innan förändringen satt sig. Det är därför bra att genomföra en uppföljande granskning om ca 2 år, men då lämpligen av hur Region Gotland driver ett sammanhållet hållbarhetsarbete.

I det svenska miljömålssystemet har länsstyrelserna en övergripande och samordnande roll som regionala miljömyndigheter och kan ta initiativ till regionalisering av de nationella miljömålen. Region Gotland har som region någon inte någon formell roll i miljömålssystemet, men är både som kommun

och region självklart en central aktör i arbetet för att nå Sveriges miljömål och de globala hållbarhetsmålen.

I det regionala utvecklingsansvaret, som Region Gotland har enligt lag, ingår att verka för en långsiktigt hållbar regional utveckling och att integrera miljömässiga-, sociala- och ekonomiska hållbarhetsaspekter i arbetet. I framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) Vårt Gotland 2040, liksom genomförandeprogrammen för denna, har samarbetet med Länsstyrelsen varit viktigt, inte minst utifrån deras roll som regional miljömålsmyndighet men även andra roller. I Vårt Gotland 2040 har de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 integrerats.

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut riktningen för en långsiktigt hållbar utveckling, för såväl Gotland som Region Gotland. Den regionala utvecklingsstrategin engagerar och driver på utvecklingen av platsen Gotland samtidigt som den ger riktning för koncernen Region Gotland.

I den styrmodell som beslutades av regionfullmäktige 2022-06-20, § 108 omsätts de långsiktiga målen i den regionala utvecklingsstrategin till prioriteringar och mål på kortare sikt för organisationen. I styrmodellen ingår också styrdokument beslutade av regionfullmäktige inom områden av väsentlig betydelse för Region Gotland och som är långsiktiga och aktiverande. Till regionfullmäktiges prioriteringar kopplas styrdokument som ger ytterligare riktning för arbetet. På detta sätt tydliggörs hur RUS och styrdokument (exempelvis genomförandeprogram, kommande hållbarhetsprogram) tas om hand i den politiska styrningen av verksamheten.

Kommentarer till rekommendationerna:

Tydliggöra nämndernas uppdrag inom området.

Ge nämnderna i uppdrag att ta fram handlingsplaner med aktiviteter för miljöarbetet.

Tillse att nämnderna får tillräcklig vägledning och stöd i framtagandet av handlingsplaner.

Tillse att det finns system för uppföljning av mål och aktiviteter kopplat till miljömål.

Säkerställa att de resultat som framkommer av uppföljningen analyseras och utvärderas.

Granskningen pekar på identifierade utvecklingsområden som nu är under arbete, med inriktning på ett sammanhållet hållbarhetsarbete där miljöarbetet ingår. Inriktningen är att integrera hållbar utveckling/Agenda 2030 i ordinarie verksamhet, i planering, styrning och beslut. Det uppdraget behöver förtydligas till nämnderna. Med den nya styrmodellen har nämnderna ett tydligt uppdrag att arbeta med regionfullmäktiges prioriteringar och mål, vilka har stark bäring på hållbar utveckling eftersom de i hög grad utgår från Vårt Gotland 2040. Ett hållbarhetsprogram på mellanlång sikt (2030) för Region Gotlands arbete med hållbarhet skapar en tydligare riktning för nämnderna.

Till ett hållbarhetsprogram för Region Gotland 2030 ska också ett ramverk tas fram som beskriver hur Region Gotland arbetar med hållbar utveckling (d.v.s. ansvar och roller, genomförande och uppföljning). Det behövs system för uppföljning av mål och aktiviteter kopplat till mål för hållbar utveckling, där miljömål ingår.

Ett kommande hållbarhetsprogram, istället för ett miljöprogram, innebär att nämnderna behöver ta fram underlag och aktiviteter för ett sammanhållet hållbarhetsarbete. Det behöver vara en del i ordinarie planerings- och styrprocess. Det behövs kompetenshöjning avseende hållbarhet, tid och resurser att arbeta medvetet med frågorna, ett utvecklat stöd och samverkan över gränser som stärker implementeringen av ett nytt hållbarhetsprogram. Regionfullmäktige har beslutat om resurstilldelning för att stärka hållbarhetsarbetet.

Överväga att ta fram formella samverkansöverenskommelser mellan regionens verksamheter inom ramen för det kommande hållbarhetsprogrammet.

En väl fungerande intern samverkan inom Region Gotland är av största vikt för en effektiv och kvalitativ verksamhet. Regionstyrelseförvaltningen ser inte formella samverkansöverenskommelser mellan verksamheterna som det främsta medlet för att främja intern samverkan. Här är en organisationskultur som främjar samverkan och lärande över gränser viktigare.

Överväga att följa upp eventuella riskområden kopplat till miljön inom ramen för den interna kontrollen.

Förslaget att följa upp eventuella riskområden inom ramen för den interna kontrollen kan absolut övervägas, men då avseende alla dimensioner av hållbar utveckling.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport ”Granskning av regionens arbete med miljömål” inkom 2023-06-19

Regionstyrelseförvaltningen tjänsteskrivelse 2023-08-25